

Georg Krugk Franciscus Holtman

Dissertatio Philosophica De Potentia

Rostochii: Kilius, 1637

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn729462951>

Druck Freier Zugang

RU phil 1637
Georg Krüger
Franz Holtmann

Quod felix faustumq; esse iubeat.

D. T. O. M.

DISSERTATIO PHILOSOPHICA

DE

POTENTIA.

Cujus Positiones

Consensu Amplissimæ Facultatis Philosophicæ
in Inclita ad Varnum Academia

Sub PRÆSIDIO

Viri Clarissimi, Excellentissimi, Experimentissimi,

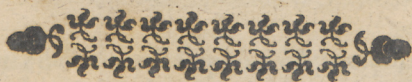
DN. GEORGII Krug^f/Philosophi

& Medicin. Doct. Celeberrimi Præceptoris
& Fautoris sui æternum honorandi,

Publico & Placido Doctorum
examine subicit

FRANCISCUS Holtman/
Leoburg-Saxo,

In Atrio Majori ad diem 10. KLdas Decembris
Horis Antemeridianis.

ROSTOCHI,

Literis NICOLAI KILII, Acad. Typogr.
ANNO MDC XXXVII.

419

Quod felix sapientia impert
D. R. O. M.
DISSERTATIO PHILOSOPHICA
DE
POTENTIA

Cujus Potentia
Consensu Amplissimi Facultatis Philosophicae
et in Aula ad V. r. u. m. Aca
demiam

FRANCISCI
D. M. G. E. R. G. I. R. U. P. I. Philo
sophiae, Doct. Celeberrimi Praeceptoris
& Patrocinii s. r. u. m. honoraria

Publico Examine Doctoratus
FRANCISCI RUPPI
Leipzig 1732

In Aedibus Adolpho de Witt
Rostochii

Rostochii
I. N. I. C. H. A. N. N. I. K. I. L. I. A. N. D. T. Y. P. O. G. R. A. F. I. C. I.
ANNO M. D. C. C. C. X. V. I. I.

BONO CUM DEO!

Quemadmodum universalis illa, de Ente, disciplina, quam nos Metaphysicam appellare consuevimus, inter reliquas Theoretica Philosophiae partes, facile principem obtinet locum, usq. adeo, ut etiam à Philosopho 6. Metaph. 2. & 1. c. 6. non immeritò δεξιτερὰ τὸν ἀριστὸς, Principis, Reginae & dominæ aliarum scientiarum nomine & laude cohonestetur. Ita nihil in ea offenditur, quod non sit, ut miris modis jucundum & utile, ita etiam scitu summè necessarium. Apprimè tamen, citra omnem dubitationis aleam, cum aliis de palma certare videtur, nobilissima illa, de Potentia, doctrina, quippe cuius frequentissima fit mentio non in Philosophia tantùm, sed in omnibus penè Scientiis, iis certè, quæ ratione utuntur. Cornel. Mart. in Comment. Metaph. p. m. 87. Quod cum & nos non ita pridem consideraverimus, animum induximus, paucula hac vice, ea de re, loco materiae Disputationis, pro ingenij nostri modulo, proponere. Sit itaq.

THESIS

I.

VOx Potentia desumpta & imposita est primùm à potentia hominum. Inter hominès enim potentes dicuntur, qui, ut Plautus loquitur, facillè facere possunt quod volunt, sine aliis, & sine impedimento. Et, qui plura possunt, quibusq; minùs resistere valemus, magis potentes di-

tes dicitur. Undè perspicitur quòd ea quæ maximè impediri possunt, minimum potentia habeant, vocabulumq; Potentia, ad passivam non restringi posse videatur. Quia tamen & actiones aptam materiam requirunt, in qua recipi possint, ex consequenti etiam ea, quæ actiones agentis recipere possunt, Potentia titulo insigniuntur, ut habet idem p. 46. Confer etiam Armand. de Bell. vis. in Lex. tr. 2. c. 8. Scheibler. l. i. c. 14.

II.

Contradistinguitur autem Potentia Potestati, quæ, rigorosè loquendo, unum idemq; cum ea non significat. Potentia enim significat præcisè ipsam virtutem & vim agendi, vel patiendi. Potestas autem importat jus, vel jurisdictionem, & auctoritatem. Quæ duo non semper coincidere videmus. Invadatur enim quis hostiliter à Prædonibus. Potestatem is quidem habet eorum impetum à se repellendi, Potentiam autem sapè non habet. Fortior contra, Potentiam habet suppressendi imbecilliolem, Potestatem tamen semper non habet. Sapè verò hoc discrimen negligitur, & pro æqui pollentibus sumuntur.

III.

Potentia porrò juxta Thomam *opusc. 48. c. 3. de Qualit.* est duplex: quædam continetur in secunda specie Qualitatis, & vocatur *Prædicamentalis*: Quædam autem non continetur inibi, sed in aliis quoq; ejus speciebus, aut aliis etiam prædicamentis, & vocatur *Transcendentalis*. Quòd quidem inter sese hæc duæ Potentia reverà differunt. Minimè verò, ut quibusdam placet, quod prædicamentalis possit cum suo actu conjungi, transcendens verò minimè, sed tollatur, posito ejus actu v. g. Petri potentia, quando est ejus actus. Potentia enim creandi in DEO simul stat cum actu creandi, & Potentia materia, quæ potest habere in se formam, non tollitur, cum actu recipit formam, nec repugnat Petro, quando est actu, quod possit esse, licet repugnet unum idemq; simul esse actu, & esse potestate vel potentia.

IV. His

IV.

His præmissis accingimus nos ad ipsam Potentiæ Transcendentalis naturam penitiùs enucleandam. Definitur autem vulgò *Potentia* in sua latitudine quòd sit **illud Ens quod potest actuari**, puta ab illo actu, ad quem se habet, ut Corn. Mart. loquitur, seu ut habet Averroes, est aptitudo, quæ est in re, & possibilitas, existens in ea, ut inveniatur in actu. Sicut ex semine quod potentiâ homo est, actu fit homo, & DEI potentia creativa, postquam Mundum creavit, ad actum traducta est. Quæ tamen non imperfectionem aliquam infert, ut forsan quis sibi imaginabitur. Nam intelligimus Potentiam Activam, quæ omnis imperfectionis in Deo expers est.

V.

Unde patet Potentiæ, in sua latitudine, prima diversio, in *Activam* scilicet *Passivam*; & *Objectivam*. Objectivam negant Zabarell. l. 7. de prim. rerum mater. c. 2. Javellus l. 8. Met. c. 1. & l. 9. c. 1. & 2. & Capreol. l. 1. dist. 3. quæst. 2. Soncinas, l. 9. quæst. Metaph. c. 2. quæ tamen nobis autoritate Scotistarum & Nominalium suffulsi, non reprehendenda videtur. Hæc, juxta Scotum, aliquando eadem est cum Potentia subjectiva, quando nimirum datur materia, seu subjectum; ex quo aliquid producitur, quod fit, quoties aliquid dicitur posse esse objectum Potentiæ activæ creatæ, & per eam produci, non ex nihilo; sed semper ex præjacente aliqua materia. Estq; per Potentiam materiæ aliquid aptum, ut sit objectum Potentiæ creatæ, & per eam producat. Quamvis hîc intercedat quædam distinctio rationis & diversus respectus. Dicitur enim Potentia subjectiva, ratione formæ, quam recipit, & cñjus subjectum est. Objectiva verò, respectu Potentiæ Activæ, quia actio Potentiæ activæ circa eam est. Aliàs tamen Potentia Objectiva cum Subjectiva non coincidit. Quia alicui potest tribui objectiva Potentia, cui tamen non potest tribui Subjectiva. Quod quidem fit in ordine ad Potentiam DEI creatricem, quæ aliquid facere potest, nullo præsupposito subjecto.

VI.

Est igitur *Potentia Objectiva* nihil aliud, quàm non repugnantia rei ad hoc, ut fiat vel existat. Quæ duo requirit, *primò*, ut non sit,

A 3

secundò

secundò, ut ipsi non repugnet esse. Quapropter homo irrationalis, non est in potentia objectiva, quia, cum contradictionem implicet, aliquid esse hominem, & esse irrationale, non potest ullius Potentia esse objectum, neq; à quaquam produci. Contrà verò, rosa hoc tempore est in Potentia objectiva, quæ, licet non actu existat, potest tamen existere.

VII.

Exorbitant itaq; ex veritatis tramite alij, qui dicunt, si per Potentiam objectivam intelligatur aliquid reale, & actu existens in rebus, non esse eam distinctam à Potentia activa & passiva. Si verò sumatur pro non repugnantia, secundum quam rei non repugnet produci, dicunt hanc esse non realem, sed Logicam tantum Potentiam. Sed rectè *Johan. de Rhada l. 2. Sent. Controv. 12. art. 4.* hæc non esse contra sententiam Scoti, ejusq; discipulorum, ostendit. Non enim statuunt illi, Potentiam objectivam esse Potentiam aliquam realem actu existentem in re; sed eam agnoscunt pro non repugnantia rei ad produci, quam etiam tantum Potentiam logicam vocari Scotista non impugnant.

VIII.

Quod autem Zabarella asserit, Potentiam hanc nihil aliud esse quàm Ens rationis, & ita vanum esse, statuere, eam etiam re distinctam à Potentia Activa & Passiva, quæ sunt Entia realia, non video quomodo stabiliri possit. Cum Ens rationis sit aliquid fictum, & non competat rebus citra mentis operationem. Sed Potentia objectiva sit non repugnantia, quæ competit rebus citra mentis operationem. Quia ante mundi creationem angelo non repugnabat produci, sed poterat produci, nemine cogitante: Etsi enim illa non repugnantia non est aliquid reale actu existens in rebus. Quod indè perspicitur; quod statuitur esse in rebus non existentibus. Sed quod est in re non existente, non potest quidem aliquid existens esse: Non tamen est Ens rationis.

IX.

Distingvitur igitur Potentia Objectiva ab Activa & Passiva, non quidem distinctione reali quæ est inter rem & rem, seu inter duo positiva

positiva, actu existentiâ; sed negativâ, quæ est inter actu existens, & non existens. Quia Potentia Activa & Passiva sunt aliquid reale actu existens. Sed Potentia Objectiva non est aliquid positivum existens, cum ipsæ res, quibus attribuitur, & quæ dicuntur esse in Potentia Objectiva, non existant.

X.

Hæc de Potentia non existente dixisse sufficiat. Progredimur jam ad Potentiam Activam & Passivam, quæ sunt Potentiæ in rebus existentes. Quam divisionem, ut sufficientem, rectè probat Arist. *l. 9. Metaph. c. 1. s.* qui Activam ibidem statuit esse Principium motus, mutationisve in alio, quatenus aliud, quæ definitio, cum non competit 1. Potentiæ creativæ Dei, quæ reverâ activa est, nec tamen est principium motus mutationisve, cum creatio non sit motus, nec mutatio. nec 2. Potentiæ activis quæ agunt actione immanente, & non efficiunt aliquid in alio diverso ab eo in quo sunt ipsæ, meritò pro ea exosculamur definitionem Mendozæ, cui *Potentia Activa est, in cujus virtute continetur effectus, qui per eam produci potest.*

XI.

Nec efficit aliquid Svaretz cum Definitionem Aristotelicam Potentiæ Activæ ad Potentiam DE I creativam extendere allaborat, si nomine transmutationis non in rigore, sed latè utamur, pro quavis educatione de non esse ad esse, & per vocem aliud non intelligamus solum subjectum, sed & terminum effectiois, quia ista responsio non solum menti Aristotelis, sed & usui vocum reluctatur. Transmutatio enim non fit nisi in re aliqua quæ actu existit. Et quæ non est, sicut non potest dici moveri, *Arist. t. 6. l. 9. Met.* ita nec transmutari: Deinde durum admodum est, per id, quod Philosophus dixit, transmutari per Potentiam activam, terminum intelligere. Et annon hoc est potius novam definitionem cudere, quam Aristotelicam explicare & defendere? *Sthal. Disp. Met. 3 th. 13. 14.*

XII.

Potentia Passiva juxta Philosophum, *l. c.* est Principium motus, mutationisve ab alio, aut quatenus aliud. Sed neq; ista definitio Potentiæ

rentiæ Passivæ naturam in sua latitudine exhaurit, ut in Potentia Passiva vel receptiva actionis immanentis videre est, potentia enim visiva est in oculo potentia passiva, cum in se recipiat visionem, non tamen ab alio effectam, sed à seipsa productam, & quidem per se, non per accidens. Est igitur *Potentia Passiva*, definiente Petro Hurtado de Mendoza *Disp. Phys. 2. sect. 2.* quæ recipere potest aliquam formam.

XIII.

Per formam autem hîc intelligimus Physicam & Metaphysicam. Physica quidem forma est in aqua, respectu potentiæ recipiendi calorem, quâ ratione etiam paries est Potentiâ Passivâ præditus ad recipiendam albedinem. Metaphysica est in Angelo, qui potest recipere quædam, & habet Potentiam recipiendi aliqua, angelus tamen, eo ipso formam Physicam non recipit, quando v. g. angelus videt DEUM, visio recipitur in ipso Angelo.

XIV.

Potentia Activa, secundum Philosophum *l. 9. Met. c. 2.* dividitur in *Rationalem & Irrationalem*, quæ ad omnes Potentias potest accommodari, ita ut etiam Potentiam DE I comprehendat, contra eos, qui negant Potentiam Rationalem DE O posse tribui, cum ratio discursum importet. Voces enim Rationale & Irrationale h. l. non accipiendæ sunt strictè, prout discursum important, sed generalius, pro intellectu & intellectuali, seu cum discursu hoc fit, sive non, quo modo cessat ratio adverbiorum.

XV.

Potentia Rationalis, quæ & Libera dicitur, indifferens est ad utrumq; oppositorum, sicut homo potest agere & nō agere, scribere & non scribere, unde & aliàs talis definitio assignatur: **Facultas libera seu rationalis** est, quæ, positis omnibus ad agendum requisitis, potest agere & non agere. *Potentia Irrationalis* autem est unius oppositorum, hoc est, ita est determinata, ut positis omnibus ad agendum requisitis, & eodem modo se habentibus, non possit non agere: sic ignis, præsentem materiâ combustibili, & omnibus requisitis, necessario comburit, neq; in ejus Potentiâ est, non comburere.

XVI. Hic

XVI.

Hic Autores Metaphysici plerumq; etiam Libertatis naturam enodant. Sufficit nobis Libertatem *tripliciter* sumi 1. ut opponitur *Servituti*. Sic aliquis dicitur liber qui nullius obedire cogitur imperio. 2. Ut opponitur *coactioni*, & sic liberè dicitur agere, qui non coactè agit. 3. Ut opponitur *Necessitati*, quomodo liberè agit qui ita agit ut possit non agere, aut aliter agere quam agit. Et hic tertius modus est, hujus loci.

XVII.

Quando autem dicimus Potentiam Rationalem esse indifferentem ad utrumq; oppositorum, & Irrationalem esse unius oppositorum, notandum, nos loqui de eo, quod fit *per se*. Nam quod aëtas ventres reddit frigidiores, per accidens est, fitq; hoc quatenus calefaciendo poros corporis aperit, quibus apertis calor fertur ad exteriora, & sic partes interiores, eo destitutæ, redduntur frigidiores. Deinde quando Sol liquefacit ceram, & indurat lutum, non provenit ex propria facultate caloris, sed ex diversitate materiæ seu objecti. Nam eadem materia eodem modo sese habens, non liquefit & induratur à calore. Sicut v.g. lutum quidem ab eo induratur, sed non liquefit. Cera autem liquefit, sed non induratur. Rationalis verò Potentia, non tantum in diversa & contraria objecta fertur, sed & contrarios actus, circa idem numero objectum, ipsâ, & aliis omnibus requisitis, eodem modo se habentibus, exercet.

XVIII.

Alio modo *Potentia Activa* dividitur in *Puram* & *Non Puram*. *Pura* est quæ nihil habet *adjunctum Potentiæ Passivæ*. Qualis in solo reperitur DEO. Et subdividitur in *Ordinatam* & *Absolutam*. *Potentia* Dei *Ordinata* nihil aliud est quam ipsa DEI *Potentia*, quatenus accommodata, & quatenus debita est exequendæ alicui Legi à DEO institutæ, ut definit eam Fonseca 9. *Met. l. 1. q. 9. s. 1. Potentia DEI absoluta* dicitur, quatenus per eam potest facere omne id, quod fieri contradictionem non implicet. Et sic Deus potest aliquid secundum *Absolutam* suam *Potentiam*, quod secundum *potentiam ordinatam*

B

natam

natam non potest: potest v. g. de absoluta potentia peccatori poenitenti veniam negare, quod tamen de ordinata, considerata scilicet sua misericordia, non potest.

XIX.

Intelligimus autem per Potentiam DEI Absolutam, idem, quod per vocem *Omnipotentie*, quæ est talis Potentia, ut ex ipsa appareat voce, quæ quis omnia potest, & cum Deus dicitur *omnipotens*, significatur ipsum omnia posse. Cum autem Potentia dicatur ad possibile, omnipotentia extendit se ad omne possibile, & cum DEUS dicitur omnipotens, idem est ac si dicatur, Deum omnia posse quæ possibilia sunt.

XX.

Possibile autem dicitur dupliciter 1. *cum appposito*. quod scilicet sit possibile huic vel illi. 2. *Absolute*, & est illud cujus termini nullam important repugnantiam, & hoc modo Deus dicitur omnipotens. Hinc patet illa quæ contradictionem implicant sub omnipotentia DEI non comprehendi. Cum una contradictoria semper alteram falsitatis arguat, fieretq; ut falsum esset utrumq;. In DEO autem falsitatem ponere magnæ est impietatis, & ponere in eo duo contradictoria est mendacium in Deo ponere, quod non solum absurdum, sed & impium & blasphemum. Quemadmodum igitur oculus non dicitur imperfectus, eo quod non potest sonum percipere, quia is non est objectum ejus adæquatum. Ita nec Dei omnipotentia potest dici imperfecta quia non potest quod implicat contradictionem, seu esse & non esse simul. Hoc enim omnipotentia divinx non subditur, non propter defectum divinx potentia; sed quia non potest habere rationem factibilis, neq; possibilis absoluti. Et ea quæ contradictionem implicant convenientius dicuntur quod non possint fieri, quam quod Deus ea non possit facere. *Cornel. Mart. Comment. Metaphys. f. 54. C. 55.*

XXI.

Non Pura Potentia est, quæ adjunctum habet aliquid potentia passivæ. Et tales sunt potentia omnium creaturarum.

XXII. C.

post. viny pagy

XXII.

Occurrit & alia divisio, quâ Potentia à Scoto, Thoma, Javello, Fonseca, Svarezio, & Mendoza dicitur alia *Naturalis* alia *Obedientialis*. *Naturalis* Potentia, deſinente Fonſecâ *l. 8. Metaph. c. 1. q. 4. ſ. 1.* eſt, quæ viribus naturæ cum generali DEI concuſſu, poteſt traduci ad actum. Comprehenſitur ſub hac Potentia etiam, Rationalis & Libera, quia hic naturale non ſumitur, ut opponitur rationali & libero, ſicut ſumebatur theſi 15. Sed ut opponitur obedientiali ſeu ſupernaturali. Sic Potentia Naturalis eſt virtus in ſemine per quam ex eo naturali generatione animal produci poteſt, & intellectus, quatenus eo libris incumbere & habitus Scientiarum gignere poſſumus. Hæc enim propriis viribus præſtari poſſunt, neq; ad ea requiritur concuſſus DEI ſpecialis.

XXIII.

Obedientialis eſt, quâ res aliqua apta eſt ad actum aliquem ſupernaturalem cum ſpeciali DEI concuſſu. Hanc Armandus de Bello-Viſu *tr. 2. term. c. 12.* & ex eo, Cornel. Mart. *Comment. Metaph. f. 66.* Scheibler. *l. 1. Met. c. 14. tit. 2. punct. 2.* aliiq; faciunt duplicem: *Primo*, inquit, ipſæ res natæ ſunt obedire actioni divinæ in fieri, quicquid factibile eſt de iis per divinam virtutem. *Secundo* ipſæ etiam res natæ ſunt obedire artificio, etſi non ſic ut divinæ actioni, tamen aliquo modo, ut fiat de iis per artem, quod artifex ſecundum rationem rectâ & regulam artis intendit. Sic v. g. ex ferro potentiâ obedientiali, eâ, quæ DEUM reſpicit, poteſt fieri vitulus, in eodem ferro eadem eſt potentia, ut fiat ex eo ope humanâ horologium.

XXIV.

Sed Argumentum contra eos tale eſto: Quæcunq; Potentia viribus naturæ cum generali DEI concuſſu poteſt traduci ad actum, eſt naturalis. Atqui Potentia rerum artificialium viribus naturæ, cum generali DEI concuſſu, poteſt traduci ad actum. E. & per conſequentiſſimum membrum eſt ſuperfluum. Artifex enim, ut agens in numero creatorum continetur & formæ illæ viribus naturæ poſſunt cum generali Dei concuſſu traduci in actum. Artificialium itaq; rerum Potentia obedientialis Armandi ſub Naturali comprehenditur.

XXV.

Sed dicis: Nunquam compertum esse materiam absq; manu artificis elaborasse ex ferro horologium, & propterea potentiam in ferro ad formam hujusmodi artificialem non posse dici naturalem. Resp. Hæc ratio nullius est ponderis, siquidem naturale hîc non sumitur prout opponitur libero & artificiali; sed ut opponitur Obedientiali & supernaturali.

XXVI.

Datur & alia Potentiæ divisio in *Universalem* scilicet & *Particularem*, quæ distinctio non solum est Potentiæ Passivæ, sed & Activæ. Nam Potentia DEI dicitur esse universalissima, quatenus non solum per se sola facere potest quæ fieri contradictionem non implicat; sed etiam ad actus omnium creaturarum concurrat. Potentiâ autem *Universali* dicitur quæ plures & diversos respicit actus. Imprimis tamen de Potentiâ Materiæ, quæ passiva est, præsens distinctio notanda est, & nihil aliud est, quàm Propensio materiæ ad omnes formas indistinctè: Ideo dicitur libera & indifferens ad opposita, & æquè est receptiva formæ atq; oppositæ privationis, ut loquitur Alex. Aphrod. l. 2. q. docente Zabara. c. 7. & Averr. 1. Phys. cont. 79. Potentiâ *Particulari* est, quâ materia hanc formam ita respicit, ut non alias, seu magis hanc, quàm alias. Quæ Potentiæ coarctatio & determinatio non fit à natura materiæ. Siquidem ea æquè omnes formas appetit; sed ab agente, & materiam ita præparante ad formam hanc recipiendam, ut non apta sit recipere alias. Corn. Mart. *Comment. Metaph.* f. 134. & seqq.

XXVII.

Coronidem huic nostro discursui imponet divisio Potentiæ in *Naturalem*, *Violentam*, & *Neutram*, cujus Autor Scotus est, *quest. 1. proleg. 1. & 2. dist. 2. quest. 6.* Quæ divisio est solius Potentiæ Passivæ. Hanc divisionem impugnat Fonseca, cum aliis, qui ipsi hac in re pollicem premunt, quam tamen controversiam in discursum reservabimus. Sumitur autem hæc divisio in ordine ad actum seu formam quæ recipitur, & dicitur Potentiâ *Naturali* respectu actus, ad quem res ipsa sive subjectum per naturam habet inclinationem seu propensionem

nem, qualis est potentia lapidis ad motum deorsum. *Violenta* est quæ formam contra suam naturalem inclinationem & propensionem recipit, qualis est potentia lapidis ad motum sursum. *Neutra* autem est quæ nullam resistantiam nec naturalem inclinationem ad hanc formam habet, nec ad ejus oppositum, qualis est Potentia superficiei ad albedinem & nigredinem. Quia superficies nec est propensa naturaliter ad albedinem nec ad nigredinem, nec ulli ex his resistit. Et tantum de hac materia pro ingenij nostri tenuitate dictum esto.

Quærimus Corollarij loco:

I.

AN Ens actuale saltem sit reale? R. Nisi ultra alia inconvenientia facultatibus & disciplinis realibus injuriam velimus fieri, cogimur hoc inficiari.

II.

An DEO proprie competat manus, vel brachium? Impossibile simpliciter, & contradictorium hoc arbitramur.

III.

An in rerum natura, vel actu vel potentia solum, sit Nobilis naturalis? R. Dum demum, si Baccalaureus, Magister, vel Doctor talis.

IV.

Quid magnus ille, (ut vulgo fertur) Naturæ Mystes, Plinius, l. 2. c. 7. impossibilibus a se productis,

B 3

ductis, patefaciat? Num fortè, quam intendit,
Dei opt. Max. non Omnipotentiam? R. Nihil mi-
nus. Sed suam ipsius modò propalat impiam,
&, quam cum aliis plerisq; Metaphysices con-
temptoribus communem habet, rudem & mi-
serabilem inscitiam & ignorantiam.

Et ita Concludimus.

©εἴ μόνῳ δόξα καὶ κλέ© εἰς αἰῶνα ἀεί.

Ad

Præstantissimum & Doctissimum Dn. Re-
spondentem Amicum Dilectum.

Primities frugum veluti fert rustica turba
Legifera Cerei: Genij sic sacra Minerva
Offers, qua tibi nascenti tribuere Camæna.
Fam si vere vales tales producere flores,
Quam fiet fecunda seges tibi tempore messis.

Ita egregie Indolis Juveni, amico &
commensali suo mellitissimo gratatur

Samuel Nicolai, Holsatus.

Ornatissimo & Doctissimo Dn. Respondenti,
Comubernali & Amico suo dilecto.

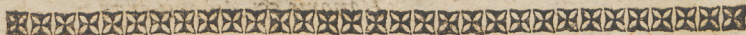
Miles ut intrepidâ certamina mente capessit
Fortiter ut pugnat, pòst manet utq; potens:

Sic

Sic tu Pimpleidum dignè qui castra securus
Hactenus, intrepido pectore bella subis,
Et (Tibi cum Sophiæ, rerum sit cumq; potestas)
Jura potestatis ritè tenere studes.
Gratulor, & voveo Deus ut tua coepta fecundet,
Et vivas, vigeas semper in arte potens.

*Amoris & Benevol. ergò
Scribebat*

*Joachimus Timerman,
Hollatus.*

AD DOMINUM RESPONDENTEM.

Amicum Intimum.

*SI vario hant renuit pectus, macerare dolore
Dives, & extremos currit mercator ad Indos
Labilis ut quarat fallacia munera sortis,
Tu meritò ingenium jucundo ornare labore,
Tentas, atq; animi dulcissima munera queris,
Quæ variis sortis non sunt obnoxia damnis.
Pergito sic castas, mi Frater, amare Camænas,
Inde tibi solidi tandem nascentur honores.*

*Amico suo dulcissimo,
f.*

*Joachimus Lobesius Sverino-
Megapolitanus.*

Ad

Ad Praestantissimum & Ornatiss.

Dn. Resp. Amicum candidum.

FANCISCUS HOLTSMANNUS

ἀναγκαῖον?

NUNC FLOS SANCTUS. MIRA?

Silicet Ambrosius suavem Flos spargit odorē,
Sic *nunc flos sanctus*, Sophiae decus atq; nitela,
Virtutis, morum, Doctrinae spargis odorem,
Nec res *mira*: etenim te informat docta Thalia.

*Honoris & Amoris ergo
approperabat*

Johannes Andreas Zunchherr
Holsatus.

FINIS.

